

Туттихан оразалыгызны Аллагъ къабул этсин!

Ассаламу алейкум, уьюгюзге яхшылыкъ

АССАЛАМ

www.assalam.ru

НА КУМЫКСКОМ ЯЗЫКЕ

ДАГЪЫСТАННЫ БУСУРМАНЛАРЫНЫ ДИН ИДАРАСЫНЫ ГАЗЕТИ

№7 (99) Айда бир керен чыгъарыла / Рамазан 1428-й / сентябрь ай – 2007 йыл. Багъасы 10 манат

Дагъыстанны бусурманларына ЧАКЪЫРЫВ

Аявлу дин къардашлар ва къызардашлар!

Барыбыз да учун лап аявлу Ид-уль-фитр (Ораза-байрам) гелегенде Дагъыстанны дин Идарасы бусурманлары шону айланасында бирикдирмек муратда озюнден болагъан ишни кютегени нечесе йыллар бола. Шогъар да къарамайлы, Дагъыстандагы бир-бир гючлер бу сыйлы байрамыбызны бир гюн кютмеге пуршав эте. Йылдан йыл бу масъала чечилмей къалып тура.

Бу йыл сама да Ораза-байрамны бары дагъыстанлылар бир гюн этер деп умут бар, неге тюгюл биривлеге илму якъдан англагъан, башгъалагъа ислам къардашыкъгъа, бирликге чакъырыв этилген. Буса да, алдагы йыллар йимик, бу йыл да байрамыбыз бир гюн болмажакъгъа къоркъунчукъ таймагъан.

Биревлер не этип де дагъыстанлылары бирикдирме къоймай.

Бизин имамларыбызны арасында менлигин оьр этип, йылдан йыл бусурманлары бирикдирме къоймай, оьзленикин тюз гьрюп юрюйгенлер бар. Олар гъакъ юрекден тюзбюз деп ойлай буса, алимлени Советине гелип, пикрусун якъламагъа неге гелмей дагъы? Муфти айтгъан гюнге рас гелмейген гюнню жамиятына чыгып билдиреген имамлар бизге де белгили. Шоланы арасында муфти айтгъангъа гьре юрюмеге къасткъылагъанлар да бар. Ислам илмудан англаву бар саялы, олайлар алимлени далиллери булан рази къалмай болмай. Амма ону артында тургъан "гючлер" шолай имамдан: "Сен муфтини артындан юрюсюн деп биз се-

ни имам этип сайлагъанбызны?" - деп сорай.

Аявлу къардашлар! Биз барыбыз да оьлегегибизни ва Яратгъаныбызны алдында жавап берегегибизни эсигизге салма сюебиз. Имам биле туруп тюрюп тюрюп себеплер саялы бусурманлары терс ёлгъа бакъдыра буса - шо уллу гюнагъ. Шолай имамлагъа гюч эте буса, бусурманлары адашдырмакъдан эсе, гьнгюллю кюйде ишинден тайса яхшы. Къыяматгюн бу гюнагъ иши мизанлагъа салынса, ол адамгъа нечик болур? Олар мизанлары терзесине не яхшы иш салар бу гюнагъдан Аллагъны алдында чайылмакъ учун?

Бу йыл да янгыз оьзю айтагъанын тюз гьрюп, Идара билдирген гюнде Ораза байрамны белгилемесе, шолай имамлар иш

этип бусурманлары айырмакъ учун чалышагъан адамлар деп толу кюйде айтабыз.

Аявлу дин къардашлар ва къызардашлар! Аллагъдан къоркъугъуз, оьзюгюзню алдатмагъа къоймагъыз!

Биригейиклер ва менлиги Ислам динден оьрдеги имамлары къувалап лагъ этейиклер. Бусурманлары душманларыны бу йыл да гьнгю кюлемесин, сайки, къарачыгъыз бу бусурманлагъа оьзлени лап сыйлы байрамында да бирикмеге болмайгъан.

Къырый-къырыйындагъы эки юрт, гъатта бир юртну ичиндеги жамият да сыйлы Ораза байрамны башгъа-башгъа гюнлер къаршылайгъангъа простой халкъ айыплымы? Озокъда, тюгюл. Гертиден де, бу ишде жамиятны башында тургъан янгыз имамлар гюнагълы. Шексиз кюйде, шолар бу питне салагъан ишлери учун жавап тутажакълар!

Дагъыстанны бусурманлары

КЪУТЛАВ

Къудратны Еси Аллагъны аты булан!

Аявлу къардашлар ва къызардашлар!

Дагъыстанны бусурманларыны Ругъани управлениесини ёлбашчыларыны ва оьзюмню атымдан бары да бусурманлары етишип гелген сыйлы Ораза-байрам булан къутлайман.

Къудратны Еси Аллагъ Рамазан айда тутгъан бизин оразаларыбызны, къылгъан намазларыбызны, этген бары да яхшы ишлерибизни къабул этсин ва шолар саялы кеп къадарда шабагъатласын!

Бу берекет айда къазангъан яхшылыкъларыгъыз сизин булан даимге къалсын, бу айда къоюп болгъан гюнагъ ишлерибиз сизге дагъы къайтмасын! Бизин барыбызны да Аллагъ Оьзюню яхшылыкъларындан пайданагъанлардан этсин!

Дагъыстанны Бусурманларыны ругъани идарасыны председатели, муфти Агъмат-гъажи АБДУЛАЕВ

Ораза байрам (арапча Ид-уль-фитр) алдындагы гюн ахшам намазны заманы гелгенде башлангъангъа санала. Шо замандан тутуп бары да бусурман адамлагъа такбир (Аллагъгъа макътавлар) охуса яхшы: "Аллагъу акбар, Аллагъу акбар, Аллагъу акбар. Ла илагъа илла ллагъу валлагъу акбар. Аллагъу акбар ва лиллагъиль гъамд". Такбирни ораза байрам гюн эртен къылынагъан суннет намазны алдында да, ахшам да, гече де, эртен де охуй.

Ораза байрам

Ораза байрамны алдындагы гече юхламай Аллагъгъа ибадат этивде йиберсе яхшы. Ким сав гече юхламай туруп болмай буса, гечени кеп янын юхламаса яхшы. Шо да къыйын буса, бир сагъат сама да юхламай ибадат этсин ва жамият булан бирче межитде гечеги ва эртенги намазлары къылсын. Шо гече Къуръан охуй, зикир эте, салават сала, дуалар охуй, алгъышлар тилей. Гечени ортасындан башлап эртенги байрамгъа багъышлангъан суннет намаз къылгъанча алдын оьз-оьзю онгарывгъа заман йиберсе яхшы (байрамны гьюрмети учун киринив, чачланы ва тырнакъланы гесив, тишлени тазалав).

Ораза байрам гюн таза опуракъ гиймеге, бармакъгъа гюмюш юзюк такъмагъа, уьстюне атир ийислер сепмеге ва, бир-бир татлиликлерден ашап, байрамгъа багъышлангъан суннет намаз къылмакъ учун эртеден межитге бармагъа яхшы.

Ораза байрам гюн бусурманлар шатлы бола, сююне, дин къардашларына саламлаша, бир-бирин байрам булан къутлай ва тутгъан оразаларын Аллагъ къабул этсин деп ёрай, къардашларыны, хоншуларыны, танышларыны, оьзге бусурманлары уьстюне бара, къонакъланы къаршылай (озокъда, алданокъ шогъар гъазирленип).

Шо гюн амалсыз яшайгъанлагъа садагъа оьлешине, къардашларыны

къабурларына бара (къабурлагъа Ораза байрамны алдындагы гюн де барыла). Сагъ (закътуль-фитр) чыгъармагъа ва шону тийишлиге оьлешмеге унутмагъа герекмей.

РАМАЗАН АЙДА АЛЛАГЪНЫ ШАБАГЪАТЫНА УМУТ ЭТИП ОРАЗА ТУТГАН АДАМНЫ АЛДАГЪЫ
ГЮНАГЪЛАРЫ ГЕЧИЛЕ

ГЪАДИС

ПАРЗ

Сагъ чыгъарагъан къайда

Сагъ (арапча закят-уль-фитр) чыгъарып бизин уьмметге уллу пайдалыкъ бермек учун яралгъан. Демек, намазда этилинген янгылышланы муъмин сужда этип чая буса, ораза тутувну вакътисинде болгъан янгылышланы, кемчиликлени сагъ чыгъарып булан тайдыра. Шо гъакъда гъадисде булай айтылгъан: "**Рамазан айны оразасы кёкню де, ерни де арасында къалажакъ, эгер сагъ төленгенче ва шо заман о (ораз) кёкге гётери-лежек**". Шолайлыкъда, тутгъан оразаларыбызны къабул этивге сагъ имканлыкъ бере.

Бир гюнден артыкъ озюн ва агълюсюн аш булан таъмин этмеге имканлыкъ бар гиши сагъ төлемеге борчлу. Бусурман адам ярлы яшайгъан ата-анасын, авлетлерин, къулларын ашатмагъа герек. Ата-анасы ва авлетлери ярлы тююл буса, олар учун сагъ чыгъарылмай. Гъакъылбалыкъ болгъан уланы учун ата сагъ чыгъармагъа борчлу тююл. Авлет ислам динлеге уйрене буса яда ишсиз тура буса о башгъа иш. Гъакъылбалыкъ болуп битмеген авлетни озюню малы бар буса, шо заманда да атагъа сагъ чыгъармагъа борч тююл.

Эри ярлы буса, къатынны малы бар тура да, къатын ону учун закят (сагъ) чыгъармагъа борчлу тююл. Эри уюнден арек болгъан гезиклерде ва къатын ашсыз къалса, къатын борчгъа алмагъа бола, тек сагъ чыгъармагъа борчлу тююл. Эгер айырылгъан къатын айлы буса, ол саялы сагъ чыгъармагъа айырылгъан эри борчлу, неге тююл яш тувгъанча ол къатынын сакъламагъа герек.

Закят-уль-фитр ерли якъларда кёп къолланагъан тирлик гъисапда болмагъа герек ва бир жан учун бир сагъ чыгъагъан кюйде. Сагъны оьлчевю **2 кило 400 грамгъа** тие ва янгылыш болмас учун шону **2 кило 500 грам** этип кюйса да ярай.

Бизин мазгъапгъа гёре сагъны акъча булан чыгъармагъа ярамай. Чарасыз болгъан гезиклерде имам **Абу Ханифа** ёрагъан кюйде этме де ярай, демек акъча булан сагъ чыгъармагъа. Амма Абу Ханифаны мазгъабына гёре, сагъны оьлчевю **3 кило 200 грам** тирлик экенни билмеге тийишли. Акъча береман дейгенлер **3 кило 200 грам** тирлик алып болардай акъча чыгъармагъа герек.

Закят-уль-фитрни төбенде айтылгъан маллар булан төлесе яхшы: будай, арпа, гъа-

бижай, дюю, нухут, тари, тепеле, кабахурма, кишмиш, бишлакъ, сют, увмабишлакъ. Къайсы якъларда не зат кёп къоллана буса, шону оьлшем герек. Бизин якъларда будай кёп къоллана деп санала. Сагъ чыгъарыпну эки шарты болмагъа герек: бусурман адам болмакъ ва ораза айда сав болмакъ. Рамазан айны ахырынчы гюнюнде гюн батгъан сонг оьлген адамдан сагъ чыгъарыла, гюн батгъанча (демек ораза айны ичинде) оьлгенден сагъ чыгъарылмай. Рамазан айда тувгъан яшдан да сагъ чыгъарыла.

Сагъ чыгъарыпну лап яхшы заманы ораза байрамны гюнюнде эртен вакътиде къылынган суннет намаздан сонг санала. Амма ораза ай башлангъандан тутуп да сагъ чыгъармагъа ярай. Байрам гюн эртен вакътиде къылынган намаздан сонг сагъны берип тайдырмай сакълап турмагъа яхшы саналмай. Байрам гюн узюрю себепсиз сагъ берилмей къалып экинчи гюнге чыкъса, гюнагъ ишге санала. Узюрю себеп деп инсанни озюню малы къырында тююл буса яда сагъ бермеге тийишлилер ювукъ арада ёкъ буса санала.

Яратгъаныбыз гёрсетген ёлдан тайышмасакъ ва ону дазусундан чыкъмасакъ, бизин арабызда ярлылар да, пакъырлар да къалмажакъ.

Сагъны озюнг яшайгъан ерни адамларына бермеге герек. Оьз еринде сагъгъа тийишлилер ёкъ буса, шо заман ону башгъа ерге чыгъара. Имам гёрсетген башгъа юртгъа чыгъармагъа ярай. Ораза айны ичинде закят-уль-фитр берилмеген буса, рамазан айны ахырынчы гюнюде гюн батгъан сонг адам не ерде буса шонда сагъ да чыгъармагъа герек.

Малындан чыгъарылагъан закят (секет) кимге бериле буса, закят-уль-фитр да (сагъ) шолагъа бериле. Шолайлар сегиз гюп бар (бир ерде олар бары да болмай къалмакъ да бола). Бизин мазгъапны бир-бир алимлери айтагъан кюйде, сагъны шо сегиз де катгориялы тийишлиге берип турмай, пакъыр яшайгъан учевге берсе де таманлыкъ эте.

Къуръанда Аллагъу таала бусурманланы арасындан за-

2. Ярлы. Малы да, иши де бар адам, тек огъар етишмей. Масала, 10 манатда гъажатлы болуп, янгыз 7-8 манат алагъанлар.

3. Закятны къуллукъчулары. Закятны жыймагъа ва оьлшемге тапшурулгъан адам. Огъар дыгъаргъа гёре төлене.

4. Бусурманлыкъгъа айлангъанлар. Олайлагъа закят, аслу гъалда, иманын къатдырмакъ учун бериле.

5. Юкге йиберилген къул-

кят алмагъа тийишли сегиз гюпню айыргъан (маънасы): "Гертиден де, садагъаны (закят) пакъырлагъа, ярлылагъа, закятны къуллакъчуларына, инамлы эмежлеге, бусурманлыкъгъа айлангъанлагъа, юкге берилген къуллагъа, борчу барлагъа, Аллагъны ёлунда

лар. Есисине юк төленген сонг къуллукъдан къутулгъанлар.

6. Борчу барлар. Гъалал ишге борч алып заманында шону къайтарып болмагъанлар. Олайлагъа борчуну къадарында акъча бериле, уьстевюне опуракъ ва аш алып болар чакъы да къоша. Эгер борчгъа алынган акъча шариатгъа къаршы чыгъагъан иш учун алынган болгъан буса, шолайлагъа товба этгенде ва шо ишинден айырылгъан сонг закят бериле.

7. Аллагъны ёлунда дав этегенлер. Бу адамлагъа дав бар ерге етишмек ва къайтмакъ учун болагъан кюйде, олай да савут ва транспорт сатып алып болагъан чакъы харж бериле. Ону къайюм-лугъундагъылар (опека) ол къайтгъанча опуракъ ва аш булан таъмин этиле. Давгъа гетген адам бай буса да башгъа тююл.

8. Ёлавчулар. Гъалал ишлер кютмек учун чыкъгъан ёлавчу болмагъа герек ва за-

кятда харлы болмагъа герек. Белгисиз ерге барагъанлагъа закят берилмей.

Уьстде айтылгъан адамлар закят алып болмакъ учун бир-наче шарт болмагъа герек:

1. Бусурман адам болмагъа герек.

2. Муталлиб ва Хашимит тухумланы вариси болмагъа герекмей.

3. Сагъ алагъан адам англавлу ва гъакъылбалыкъ болмагъа герек.

4. Озью сакъламагъа борчулагъа (ата-ана, авлетлер ва ш.б.) закят берилмеге тюшмей.

Закятны инг башлап сакъламагъа борчлу тююл озюню къардашларына берип башласа яхшы. Шолайлагъа агъа-инилер, къызардашлар, агъавлар, баживлер, оланы авлетлери гире. Озокъда, олар закятда гъажатлы буса. Закят төлемеге ярайгъанланы арасына етишген ишлейген авлетлер де гире, эгер олагъа къазангъаны болмай буса. Атасы оланы сакъламагъа борчлу тююл саялы шолай этмеге яратыла.

Аявлу дин къардашлар! Яратгъаныбыз гёрсетген ёлдан тайышмасакъ ва ону дазусундан чыкъмасакъ, бизин арабызда ярлылар да, пакъырлар да къалмажакъ. Аллагъу таала буюргъангъа гёре, Ол берген малыбыздан артыгъын гъажатлылагъа пай чыгъарсакъ, озюбюзге де, биз кёмек этип болгъанлагъа да яхшы. Бизин Яратывчубуз ачыкъны да, яшыртгъынны да биле ва яратылгъанлар учун не яхшы, не яман экенни Ондан къолай бирев де билмей.

Бир-бирде бусурманлагъа: "Яхшы ибадат этмек учун не герек?" - деп сорасанг, заман етишмей дегенни эшитип, тамаша боласан.

Бу ерде булай сорав тувулуна: неге биз, Пайхаммарыбызны уьлгюсюнде тарбияланган бусурманлар, даим чалтлаша бараган яшавну гысапга алып, динибиз гъар заманлагъа ва бары да халкълар учун берилгенни унутуп къоябыз? Кюйге къараганда, бир-бирлерибиз яхшы ибадатлы янгыз пайхаммарлар, асгъабалар, алимлер ва гариблер (яхшы ишлери артаган тамаша муьминлер) бола деп ойлаша. Амма, тувулунган гъалгъа тюз гёзден къарамагъа мурат тутсакъ, аслу заманыбызны ва гъаракатыбызны, биринчилей, тюз тюгюл ва, экинчилей, терс якъгъа харжлайгъаныбызны гыс этербиз.

Заман-заманда оьз-оьзюьзге: "Неге этмесе ярамайгъан алгъасавлу ишлерибизни, аявлу Яратгъаныбызгъа яхшы ибадат этив булан, янаша этмеге ярамаймы?" - деген соравну бере турсакъ, арив болар эди. Шолай этсек, Аллагъдан къоркъувубуз (такуа) осал болма башлагъанны ва къаркъарабызгъа къатты айып этмеге герекни гёребиз. Аллагъу таала бизге берген оьлчевсиз санавдагъа ниьматлагъа ва уллу рагъмулукъгъа разилигибизни тюз билдиребизми дагъы?

Авур ва къыйын загъмат гюнден сонг, къаркъаранг арыгъанлыгъындан сызлап башлагъан сонг, масала,

Беш иш этмей туруп юхламагъа ятма

Къуръанны юхламагъа ятганча охумагъа нече де къыйындыр. Амма, Аллагъны Китабын охуй туруп, бир якъдан Яратгъаныбызны алдындагъы гъар гюнюк борчубузну кютебиз (фард айн), башгъа якъдан буса, дазусу ёкъ кюйдеги Ону рагъмулугъун къазанабыз - гъар охулган гъарпы учун он савгъат алабыз. Лап тамашасы буса, юрегибиз жанланмагъа башлай!

Энни дин къардашларыбызны ва къызардашларыбызны гюнде 360 садагъа этгенлери бармы деп сорамагъа яхшы. Шо кёпму-азмы, ад-духа деген сюннет намаз 360 садагъагъа тие буса?

Пайхаммарыбыз булай деп айта болган: "Адам эртенлер уянаганда, гъар бувуну учун садагъа этмеге тийишли. Герти айтаман, гъар тасбих - садагъа, гъар тахмид - садагъа, гъар тахлил - садагъа, гъар такбир - садагъа, гъар этилген яхшы иш - садагъа, гъар токътатылган яман иш - садагъа, тек ад-духа деген эки ракаатлыкъ сюннет намаз да таманлыкъ эте". (Муслим тапшурган гъадис).

Гъар гюн тажвидге гёре (тюз демек) Къуръанны охуй бусагъ (азында гюнде бир жюз сама да), сонг заманында ва гъакъ юрекден намаз къыла бусагъ, тюз негетлер тутта бусагъ, яхшы ишлер этип, яманлыкълардан къача бусагъ, шо, балики, кёп тюгюлдюр. Амма, яхшы ишлерден эсе, мизан те-

резелеге салынгъанда, яман ишлерибиз авур тарта буса да ким билмеге бола?

Неге бары да зат булай къыйын болуп къалды дагъы? Дин къардашларыбыз ва къызардашларыбыз, Шайтан гъар къатты инанагъанны да терс ёлгъа бакъдырмакъдан бирт де онгайлы мюглетин де къутгъармасны унутмайыклар. Шогъар гёре Магъаммат пайхаммар (алайги салам) булай деген: "Эгер Аллагъны къулу гюнагъ иш этип, сонг эки ракаатлыкъ тазалайган сюннет намаз (ат-товба) къылып, Аллагъгъа оьзюнден гечмекни тилесе, шо заман Яратгъаныбыз ону гече". (Абу Дауд тапшурган гъадис).

Гъали буса, Расуллагъны башгъа гъадисин охуп, бары да зат нече де рагъат болгъанына бирче тамаша болайыклар!

Исламны Пайхаммары булай деген:

- О, Али! Сен юхламагъа ятма беш иш этмей туруп:

- бары да Къуръанны охумай туруп;

- 4 минг дирхамны къада-рында садагъа оьлешмей туруп;

- Аль-Каабагъа бармай туруп;

- женнетде оьзюнгю ерингни сакъламай туруп;

- ва сагъа хатири къалган адам булан ярашмай туруп!

Али ибн абу Талиб (огъар Аллагъны разилиги болсун!):

- О, Пайхаммар! Олай нечик этмеге бола! - деп тамаша бола.

Шогъар Пайхаммар булай жавап берген:

- Сен билмеймисен, "Аль-Ихляс" сураны ("Къулгъу") уьч керен охусанг, шо сав Къуръанны охугъангъа тиегенни;

- "Аль-Фатигъа" сураны охусанг, шо 4 минг дирхамны оьлчевюнде садагъа оьлешгендей болагъанны;

- 10 керен "Ля-ильгъа-иль-ля-л-лагъу-ва-хдагъу-ля-шарикъ-лягъ" деген дуаны охусанг, Аль-Каабагъа баргандай болагъанны;

- гъар гюн гюнде 10 керен "Ля-хавля-ва-ля-къувата-иль-ля-би-ль-Лягъиль-алийуль-азым" деген дуаны охусанг, женнетде оьзюнгю ерингни сакълажакъны;

- ва 10 керен "Астагъфирул-лагъиль-азым. А-ль-лязил-ля-ильгъа-иль-ля-гъуваль-хайуль-къайум" деген дуаны охусанг, сагъа хатири къалган адам булан ярашажакъны.

Аллагъны ниьматалары булан пайдаланаган аявлу дин къардашлар ва къызардашлар, гъали нечик эсигизге геле, гъар гюнгю яшавубузда бу лайыкълы беш ишге заман тапмагъа, шоланы кютмеге бажарыламы? Шолай этмеге бажарылмас, эгер шологъа тийишли къочакълыкъ ва иштагъланыв булан янашмаса, бир гюн этип, башгъа гюн унутуп этсе. Амма, шо ибадатны этмеге бажарылар, эгер шо беш ишни мердешге айландырсагъ ва къоймай этип башласагъ. Шолайлыкъда, биринчи абат этейиклер!

Аллагъдан къоркъувубуз артсын, Аллагъу таала даражаларыбызны кёп этсин, гюнагъларыбыздан гечсин, иманыбызны къатты этсин, ибадатыбызны яхшылашдырсын, женнет агълюлерден этсин! Амин.

Онгарган Азиз МИЧИГИШЕВ

ЯНГЫ БУСУРМАНЛАР

Уилл Смит ислам динни къабул этген

Интернетден таба белгили болган кюйде, белгили американ актёр ва йырав Уилл Смит ислам динни къабул этип, бусурман болган. Шо информация къурал билдирегени йимик, США-дагъы бусурманланы бары да лидерлери У.Смитни ону яшавундагъы бу уллу агъвалат булан къутлай. Ол дюньягъа аты айтылган белгили американ боксёр Мухаммад Алини гъакъындагъы кинода ону ролюн ойнаган сонг, бусурман болмагъа токъташган.

Уиллни къурдашларыны сёзлерине гёре, оьз заманында ислам динни къабул этген

белгили спортсменни яшаву булан таныш бола туруп, ол гъакъыкътны гъакъында ойлаша башлай. Олар айтаган

кюйде, гъали Уилл бусурман ёлда юрюмеге каст къылмагъа башлагъан.

Темиркъазыкъ Американы

бусурманларыны Ассоциациясыны директору Софян Заккут Уилл ислам динни къабул этгенни билгенде, шо гъакъдагъы оьзюню сююнювюн булай белгилеген: "Мухаммад Али бизин уьлкебизни бусурманларыны лап тизив уьлгюсю. Ол динибизни арымайталмай я, ва Уилл Смит шону ёлун узатып болса, нече де арив болажакъ! Ислам - паракъатлыкъны дини. Мухаммад Али ва Уилл Смит йимик, яхшылыкъгъа айтылган адамлар, оьзгелеге де шону етишдирмеге бажарса, огъ не арив болур эди!"

Уилл ва Мухаммад США-

да уллу террор ишлер болгангъа багъышланган "Игитлеге эсделик" деген телемарафонда бирче ортакъчылыкъ этген болган. Онда олар американ халкъгъа террористлени бусурманлардан айырып болмагъа чакъырыв этгенлер.

Уилл шонда булай деген: "Биз - бусурманлар, жинаятчылыкъны ва терроризмни къатты кюйде гери урабыз". Мухаммад Али буса: "Ислам дин террорчулукъну дини болган эди буса, мен мунда шону атындан сёйлемес эдим. Мен гысап этеген кюйде, бары да дюнья гертини, гъакъыкътны билмеге герек ва шогъар мюкюр болмагъа тийишли", - деп къошган.

Яхшылыкъ этгенни билме тарыкъ

"Баракалла бермек - инсанны лап яхшы къылыкъларыны бири-си. Шогъар бакъган якъда къызгъанчлыкъ этмейик!"
(Морис Дрюон, ай-тылган француз язывчу)

Мени Анвар дейген ювукъ къурдашым бар. Бек намуслу, рагъмулу, адилли, гъакъыллы ва гишиге яхшылыкъ этмеге гъап-гъазир тураган улан. Озьюне яхшылыкъ этгенни де биле. Янгыз биз экибиз де тюгюл, агълюлерибиз булан къурдашлыкъ юротебиз, бир-бирибизге къатнайбыз. Бир гезик Анварлагъа барганда, ол уьонден чыгъа туруп къаршы болду.

-Сен гир, мен ГАИ-ге бир алгъасавлу къуллукъгъа барып гелейим, - деди ол.

-ГАИ-де не этесен, праваларынгны сама алдырмаганмысан? - деп масхара этемен.

-Алдырмаганман, ёкъ затланы алдырамы? О узун хабар, къайтганда айтарман... Да, заманынг бар буса, мени булан сен де гелсенг, дагъы да яхшы болур эди! - деди. Экибиз де гетдик.

Анвар ГАИ-ни бинасыны ичинде кёп заман къалды. Ахырда да, терлеп-бишип, чыгып гелди ва: "Бажарылды", - деп, иржайды.

-Не зат бажарылды? - деп сорайман огъар.

-Билемисен, бир жума алда булай иш болган эди, агълююз булан чабып гележек-сиз деген ойлар булан, сени де авара этмей къойган эдим, айып этме! Билесен чи, атабызны юрек авруву бар. Буса да, ол иннемей туруп болмай. Алик булан дачадан гелегенде (Алик - Анварны 8 йыллыкъ уланы), атабызны юрек авруву тутуп, ёл ягъада янтая. Ачувгъа йимик, дарманланы да унутуп гетген. Болагъан зат шулай заманларда бола чы. Яш да, этмеге зат билмей, йылай туруп, ари-бери чаба. Тек кёмек этегенлер ёкъ. Шо мюгълетде къютюсю бир "Жигули" гелип токътай. Ондан 35-40 йыллар болагъан башына яшыл пес гийген къыркъма сакъаллы улан тюшюп, башлап яшны бетин-ба-

шын сыйпап, рагъатландыра. Сонг атабызны уьстюне геле ва, не болганны билип, тез машининдеги аптекасындан валидол таблетка алып, атабызгъа бере. Атабыз тилини тюбюне салган таблетканы соруп битгинче, ол улан ону къырыйындан таймай. Сонг астаракъ машинине де миндирип, эккисин де уйге етишдирип гете. Авруву булан гъалекленген атабыз ол улангъа баракалла айтма да, атын сорама да унутуп къала. Тек яш машинни номерин эсинде сакълагъан. Мен де ГАИ-ден таба шо уланны тапмагъа токъташдым. Насипге, бир аз инжинсем де, ГАИ-ни къуллукъчулары о машинни эсин токъташдырды. Энни ону излеп тапмакъ къала, - деп, Анвар къурдашым болган ишни магъа хабарлады.

-Машин кимники экенни билген булан битип къаламы - ону эсин тапма да герек чи! - деймен.

-Къалган яны тынч болур бугъай, - деп, Анвар иржайды.

Гертиден де, Аллагъ ёл гёрсетип, Анварны айланышларыны арты онгарылып гете. Анвар - Аллагъгъа гъалал къуллукъ этеген муьмин адам. Жума намазгъа барганда, ону гёзюне шо номерли "Жигули" илине. Намаздан чыкъгъандокъ, ол машинни къырыйында токътай. Узакъ къалмай атасы суратлагъан шо улан да геле. Анвар, ону булан сорашып, болган ишни гъакъында сорай - ол да оьзю гёргенни, этгенни тёмей-чачмай айта. Анвар да, атасына уллу кёмек этгени учун, балики, оьлюмден къутгъарган буса да ярай, ол улангъа уллу баракаллалар билдире, разиликлерин айта, тураган ерин биле.

Экинчи гюн Анвар, савгъатлар да алып, ол уланлагъа - Абурагъимлеге бара. Абдурагъим Анварны бек арип къаршылай, къонакъ да эте. Тек, айып этип, Анварны гёнгюн бузмайган кюйде, ону савгъатларын гери ура. "Мен оьзюмню адамлыкъ, бусурман борчумну кютгенмен. Гъар бусурман да шолай этер эди деп эсиме геле. Этеген къуллугъунгуну борчгъа этмейсен чи. Сени разилгинг - мени учун уллу савгъат, дагъы яхшы ишлеге де ругъландырывчу", - деп, ёлгъа сала.

-Мен Абдурагъим гъажини (ол гъажгъа да барган болган экен) бу рагъмулугъун, оьзденлигин сезгенде, атабыз бир жагъил иш ёлдашына этген яхшылыкъгъа, къайтарыш гъисапда, ол этген "баракалла-савбол" эсиме гелди, - деп хабарлай Анвар. - Оьзюню таныш-билишлерин де къуршап, шо жагъил адамны эдепсиз кюйдеги тилевлерин кютмек муратда атабыз, адамлыкъ этип, ону ишинде гётерилме кёмек гёрсете. Арадан бир аз заман гетип, шо улан атабызгъа къаршы иш гёрме, ону гъызарлама, ишине ёкъ ерден багъана тапма башлай. Шо гъалны гётерип болмай талчыгъып, атабыз юрек аврувгъа тарый ва пенсия чагъына етишме ювукъ болганда, сакъат болуп, ишинден айрылма борчу бола...

Анвар къурдашым, атасына кёмек этген уланны излеп, огъар баракалла бергени, этген къуллугъу учун гъалаллыкъ алгъаны гerti бусурман ва оьзден янашыв. Ону атасыны яхшылыкъындан гётерилген, улан йимик намуссузлар болмаса, бизин яшав хыйлы да алгъа гетер эди.

Телевизоргъа къарайганда: "Пелен маршрутда, пелен машинде пеленче къыйматлы документлерин унутган. Тапган адам къайтарса, ол шабагъатлана", - деген ёрукъдагъы билдирилени эшитегенде, гёз алдыма шоссагъат Абдурагъим гъажи геле. Не эте, шо документлени тапганлагъа, оьзлеге савгъатлар бермесе, шабагъатландырма, оланы есилерине къайтармагъа ярамаймы дагъы? Биз чи инсанларбыз, яшавда не де бола чы! Яхшылыкъ этгенни хадирин де билмесек, яхшылыкъгъа да яманлыкъ-намартлыкъ булан къайтарыш этсек, бизден не адам бола?!

Азиз МИЧИГИШЕВ

"Савбол!" деп къоярмы?

Алдын бирев юрт моллагъа:

- Магъа 50 йыллар бола. Гъалиге ерли ичме де ичгенмен, тартма да тартганман, зиналыкъ да юрютгенмен, ялган да айтганман, - деп, оьзю юрютген бары да онгуз ишлерин де санап, энни оьзюне де, жамиятгъа да зараллы шо хасиятларындан айрылмагъа негет этгенни де айтып, - башлап къайсындан айрылса яхшы? - деп сораган болган дейлер.

- Инг де башлап ялгъандан айрыл, къалганлары сенден оьзлер айрылажакъ, - деп жавап берген дей молла.

Гертиден де, дюньядагъы бары да онгуз, эдепсиз ишлер ялгъандан башлана. Лап кёп яйылган ва яшавгъа бек тамурлашган шо "аврувну" инг башлапгъы къайдалары - экиюзлюк ва яревкелик. Гёрер гёзге зиянсыз ва кюцсю гёрюне де, ялганны янгы тувган тююрю де гerti адамны юрегин булгъандыра, кепин буза ва талчыкъдыра. Яшавну гъалы бузукъ болган сайын, олар гюч жыя, жанлана.

Экиюзлюк, яревкелик, оьзлени есин хабаган итлер йимик, инг башлап есине зараллы, неге тюгюл олайлар айланадагъыланы гёзюнден тюше, гёнгюнден чыгъа, оьзлер ярамагъа сюеген адамны гёнгюн кюлете. Бу чу - уллу талайсызлыкъ. Бу затланы барысын да англай да туруп, инсан шо "аврувлагъа" къатты неге къаршылыкъ этмей? Инсан оьзюню сыйлы неге аздыра, тас эте? Биз барыбыз да билеген кюйде, адам сыйдан тоймай. Инсанны сыйгъа, гюрметге талпыныву - кёп асил ва жамият учун да пайдасы булангъы муратчы. Тек шо сыйлы муратны яшавгъа чыгъармакъ учун шартлар герек. Неге тюгюл, инсан дюньягъа загъматы булан яшамагъа да, ону беземеге де геле. Загъмат - инсанны Аллагу-таала берген пагъмусун оьсдюреген, гъакъылын, къылыгъын чарлайган зор гюч. Инсангъа пагъмусуна гёре иш табып, пагъмуну гючу булан загъматы сан ва санав янын гётерип, загъматы булан пагъмусун оьсдюрюп, ондан леззет алып яшамакъ - уллу насип. Инсангъа шолай насип къурмагъа имканлыкълар яратаган къурум эди социализм. Яшгъа - биллим, уллугъа пагъмусуна гёре иш, загъмат - ону яшав къайда-сы, ишлемеген тишнемес закону эди.

Гъалиги "демократлар" гелтирген къурум буса, яшавдан тамуру тайып да битмеген шо экиюзлюкню де, яревкеликни де, сугъарма да сугъарып, кюйлевючлер де берип, бадыратып йиберди, ялгангъа шагъра ёл ачды. Терсиз байлыкъ аякъ уьсте минди ва шоссагъат къолуна савут алды. Ялган бадыраган жамиятда рагъму, эдеп аз бола, адиллик сёне, сююнчге де, къуванчгъа да ер къалмай. Неге тюгюл, терсиз гелген байлыкъ инсанны сутурлугъун бир гъавур басылтса да, сююнч булан бирге къайгъы да гелтире. ярлылыкъ да инсанны ягъын, намусун янчып токътаган элив баш йимик.

Бу дюньяда ялган булан яшамагъа ёл ачган "демократлар" жамиятны экиге бёлдю: ялган (алдатыв, жиняйтчылыкъ, эдепсизлик) булан яшав къураганлагъа да, таза тери булан (иш тапса) яшамагъа сюегенлеге де. Башлапгъылары: "Бу Аллагъны ишлери", - деп, оьзлени эдепсиз, терсиз ёлларда тапган байлыкъын Къудратыбызны язывуна да теберип, тап-таза болмагъа сюелер. Яхшы Аллагъны яман, бузукъ ишлери бир де болмайгъанны олар билмейми? Аллагъны алдында теппе-тенг инсанланы, яшавда да тенг кюйде неге къоймай экен. Неге Аллагъны да, инсанланы да баш душманы Иблис айтгъанны да этип, Къудратыбызгъа къаршы тура? Олагъа рази болуп турсакъ, биз де Иблисни ёлуна тюшюп къалмайбызмы?

Муна шолай ерсиз де, ёлсуз да, терсиз де мадар тапганлагъа ярамагъа ёл излеп тувулунган шо биз оьрде эсгерген экиюзлюк де, яревкелик де, ялган да. Гертиден (гъакъыкътдан) къачмакъ динден бет бурмакъ болмаймы? Бизин уллулардан къалган "Яшав сагъа гёре болмас, сен яшавгъа гёре бол" деген насигъаты бар буса да, бусурман дин ялгъанны бир къайдасын да къабул этмейгенни де англап, яревкеликге де, экиюзлюкге де, ялгъанны башгъа ёлларына да къатты къаршылыкъ билдирмесе, жамиятда эдепге, рагъмугъа ер тар болур, адиллик де, къылыкъ да аза турар. Инсанны жамиятында эркин загъматгъа ёл ачыкъ, терсиз байлыкъгъа ёл ябыкъ болма герек деп ойлайман.

А.БАТАЕВ

Гъалиден 20 йыллар алда уьлкебизде динге генг ёл берилмеге башланды. Юзлер булан межитлер ачылды. Ислам институтлар, мадрасалар минглер булан яш адамланы динге уьйретмеге башлады. Нечесе минг дагъыстанлы адам Сауд Аравиягъа барып, гъаж кылып къайтды. Радиодан, телевидениеден таба ислам динни гъакъында кёп-кёп берилишлер бола. Айтылгъан имамлар, алимлер насигъатлар эте. Ислам газетлер де гъар тюрлю тиллерде чыгъагъан болгъан.

Ойлашып къарасанг, энни намаз кыылмайгъан адам да ёкъдур деп эсинге гележек. Жума намазлагъа да халкъ минглер булан юрюй, гъатта ерлер де болмай къала. Булар бары да нечакъы бола буса да яхшы, тарыкълы ишлер. Динни юрютмеге бугюн пуршавлукъ этеген гъеч бирев де ёкъ. Амма шону булан бирче, дагъыстанлыланы арасында тарбия, кыылыкъ, эдеп, намуштайып барагъанда йимик гёрюне. Айрокъда жагъиллени арасында.

Ислам генг яйылгъан Дагъыстанда гъаракъы ичгенлер, наркотик къоллайгъанлар, тарыкъсыз ишлер этегенлер аз болма герек эди. Бугюн буса, гёрюп турабыз, ичмеге сюеген, яман ишлер этеген дагъыстанлыланы санаву кемимей, йыл сайын артса тюгюл. Муну нечик англама герек? "Этмеге ярамай", "Яхшы болугъуз", "Ички ичмегиз", - деп кёп айтылса да, язылса да, шогъар тынгламайгъанлар кёп болуп бара.

Иман ва къылыкъ

Ички ичив айрокъда генг яйылып бара. Тойларыбыз, шатлы жыйынларыбыз ички байрамлагъа айланып къалгъан. Не ёлугъув суйсе болсун, столда кёп санавда гъаракъы да болма герек. Сигарет тартывну айтма да айтмайман. Ону тартмайгъанлар кёп аздыр. Инг де къоркъунчлусу, дагъыстанлы тиштайпалар да ички ичмеге, сигарет тартмагъа уьйренген.

Тарыкъсыз юрюйген тиштайпаланы гъакъында кёп айттып турмасакъ да англашыла. Барыбызгъа да белгили зат:

оьзлер булан акъча къазаныв. Шолайланы арасында намаз да кылып, шо ёлгъа тюшегенлер бар десе, мен чи инанмасман. Шо ёлгъа кюбуюсу янгыз тиштайпалар тюшюп, къазанагъанын "акъча етишмей", "иш ёкъ", - деп англамагъа къарай. Тек шону англамагъа кыйын.

Гетген йыл Каспийск шагъарда, Магъарамгент, Ботлих районларда оьзлер тапгъан яшланы целофан пакетлеге де салып ташлап кыйгъан тиштайпаланы гъакъында Дагъыстан телевидениеде гёрдюк,

МВД-ни криминал сводкасын да охудукъ. Бажарыла туруп, баласын ит де, мишик де ташламай, аявлап сакълайлар. Гъакъылы бар, башы бар тиштайпа къурсагъындан чыкъгъан яшын чырмап ташлама сан да гёрмей. Англамагъа кыйын затлар. Шо ишни этген бир къатын телевидениеден таба: "Биревден болгъан яшны халкъым билип кыйса, шарайып болажакъман, уланкъардашларым оьлтюрежек эди", - деди. Олай иш этгенче алдын ойлашма башы кыйда болгъан экен?

Халкъда сабурлукъ да ёкъну айтма сюемен. Къаркъаранг титиреп йибереген янгылыкълар аз тюгюл. Бираз алда Къаягент районда уланы анасыны (!) юрегине уьч керен бичакъ басып оьлтюрген. Ону алдындагъы гюн Янги Чиркей юртда бир жагъил улан хоншудагъы атасын ва уланын оьлтюрген.

Дагъыстанда нечесе депутатны, министрлени, милиция къуллукъчуларын оьлтюрюп тура. Гъар гюн бир янгылыкъ - адамны оьлтюрген деген. Бу бузукъ гъал - ислам динге инг де агъамият береген, Аллагъа инагъан Дагъыстанда. Озокъда, таза юреги булангъы бусурман адам биревню де хатирин къалдырмажакъ, ичмежек, къолуна савут алмажакъ, намушун бир де сатмажакъ.

Пасыкъ ишлер, жанаятчылыкълар неге бола экен дагъы? Мен чи англап бол-

майман бу бизин Дагъыстандагъы гъалны, халкъны кыылыкъсызлыгъын, намушсузлугъун. Бара-бара нечик алма герек экен? Тувулунгъан гъалдан чыкмакъ учун не ёллар бар?

Эки мисал булан лакъырымны битдирейим. Милицияны къуллукъчулары юртлу бир гишини тутуп, район бёлюкге гелтиргенге мен де шагъат эдим. Ол гиши оьзюн тутгъанын гъакъында юртуна билдирмесин деп ял барды. Неге тюгюл, юртлулар ол ички ичип эсиргени билсе, юртну имамы ону шарайып этежек болгъан. О ишни арты не болгъанны билмеймен, тек шо адамны юртун эсгермей къояман. Биревлер санагъан кюйде, шо юртда 36 межит бар. Динни таъсири шолай боладыр дагъы. Гёресиз, эсиргени билинип къалардан о юртну адамлары нечик къоркъа.

Экинчи мисалымны да гелтирейим. Бир къумукъ юртда чагъы етишген учитель танышым бар. Ол бир гезик магъа: "Айтма уялсам да, 78 йылгъа етишип, гъали де намаз кыылмагъа башламагъанман. Тек бир Аллагъа инаман, намушуну бир де тас этмегенмен, абурум да бар, уруну да билмеймен ва бир яман иш де этмегенмен. Амма бусурманларбыз деп, тёшюне къагъып юрюйгенлер яман ишлеге батагъанын мен чи англап болмайман. Шону гёрюп ичим къайнай", - деген сёзлени унутуп болмайман.

И. ГЪАЖИЕВ

СУПУ ХАБАРЛАР

Ажжалы ювукъ болгъанны англагъан бай ва гъакъыллы бир къарт арап уланын чакъырып, огъар булай васият эте:

- Огълум, узакъ къалмай мен бу пана дюьядан гетежекмен. Мени жувуп, гебинге чырмамагъа башлагъанда, аягъыма бир эсги наски гийдиргенни сюемен. Шо мени сагъа ахырынчы тилевюм.

Кёп де гетмей, бу дюньяда бары да байлыгъын-барлыгъын да къоюп, шо къарт гиши жанын бере. Ону ахырынчы ёлуна салмагъа деп ажайып халкъ жыйыла: кёп санавдагъы къардашлар-дослар, ювукълар, хоншулар ва ону таныгъан оьзгелер. Оьлюню герекли кюйде жувуп, гебинлеп бите турагъанда, улангъа атасыны ахырынчы тилевю эсине геле. Тез атасыны эсги бир наскисин табып, улан герекли адатны этгенге, наскини узатып:

- Атамны васиятына гёре, шуну ону аягъына гийдир, - деп тилей.

Эсги наски

- Олай деген недир? - деп, ол адам тамаша бола. - Динге гёре олай этмеге ярамай. Мен сыйлы законгъа къаршы чыкмажакъман.

Булай къатты далилге де къарамайлы: "Атамны ахырынчы тилевюне абурлу янашма герек", - деп, улан тилевюн дагъы да, дагъы да такрарлай.

- Магъа инанмай бусанг, кимге суйсенг сорайыкъ, - дей оьлюню гебинлеген адам. - Билегенлеге сорайыкъ, алимлер де бар, муфти де бар, олар бары да бир тавушдан оьлюге наски гийдирмеге ярамай деп айтажакъ.

Натижада, гёмерлик адатланы да бираз артгъа теберип, олар масъаланы чечмеге алимлени ва муфтини янына бара. Олар барысы да бир йимик, шолай этмеге ярамай дей, неге тюгюл ислам диндеги оьлюню гёмеген

адатлагъа кыйышмай. Шо заман оьлюню бир къарт къурдашы эришивлюкдени токътатып, ону уланына:

- Сени атанг магъа бир кагъыз тапшургъан. Мен шону ол оьлген сонг, ону гёмеген заманда сагъа тапшурмагъа герекмен, - дей ва шо кагъызны бере.

Бек тамаша болгъан улан атасыны кагъызын охумагъа башлай.

"Аявлу уланым, - деп башлана шо кагъыз, - мен сагъа оьзюмню малымны кёп янын васият этемен. Энни буса ойлашып къара, олар чы сагъа эсги болгъан бир зат да тюгюл наскини де гийдирмеге кыймай. Ва къачан буса да бир заман сен де мени гъалиги гъалыма тюшгенде (алгъышлар этемен шо гюн сагъа кёп-кёп йыллардан сонг гелсин деп), олар сагъа да кыймажакъ къабурунга гебинден къайры оьзге затны алмагъа. Бу пана дюньядан герти дюньягъа гёчегенде, гебин къумачдан къайры бир зат да алып болмажакъсан. Шо гъакъда яхшы ойлаш ва оьзюнгню Ахыринга гъакъыллы кюйде онгарыл. Варисликге тюшген затланы не гъакъ ёкъ этме. Мен сагъа кыйгъан байлыкъны напсынга тынгылып жаржлама, сен ону Аллагъа сюер ёлда харжла. Шо ёл сени насипликге ва рагъмулукъгъа гелтирежек, натижада эки де дюньяда абурлукъ къазанажакъсан".

ГЪАР ЗАТ УЧУН ШОНУ ТОТУН ТАЙДЫРАГЪАН АЛАТ БАР, ЮРЕК УЧУН БУСА - ШО ЗИКИР
(АЛЛАГЪНЫ ЭСГЕ АЛЫВ)

ГЪАДИС

МАСЪАЛА

Гийимибиз: ойлашма зат бармы?

Бусурманланы озгелерден айырагъан кеп башгъалыкълары бар. Муъминлени ругъ, тарбия, къылыкъ янына тиймей бу макъалада опурагъыбызны, устюбюзню гъакъында айтма сюебиз. Динибизде инсанны гёрюнюшюне, тыш янына айрычы агъамият, багъа берилегени де белгили.

Ислам дин къайсы адамдан да опурагъы инг башлап таза болгъанны талап эте. Шону булан бирев де рази болмай къалмас. Ислам - тазалыкъны дини, деп негъакъ айтылмай ва гъалиги адамлагъа гигиенаны таза юрютмеге гереги ачыкъ буса да, шотай даим болуп турмагъан. Орта асруларда Европа улкелени пачалары да къолларын жумай, гъатта киринивге де агъамият бермей болгъан сонг, оланы озге халкъыны гъакъында не айттарсан? Ислам дин буса, лап башындан тутуп инсанлар таза да, атир ийисли де, аригъ гёрюнюшлю де болма герекини яя гелген.

Опуракъны таза болмагъа гереги - борч, шону булан бирче опуракъгъа байлавлу озге борчланы да кютмеге герек. Эргиши учун гери урувлар кеп тюзюл. Чилледен этилген, къаркъарагъа сыланып турагъан, эти гёрюнеген ачыкъ къумачлардан тигилген опуракъны къоллама ярамай. Эргишини авраты (гиннингенден тобукъларына ерли) даим ябылып болма герек. Амма билеклери, тешю ачылып болмакъ, къысгъа иштанлар, шортиклер гийип айланмакъ да эрши гёрюне. Алтын тагъымчакълар такъмагъа эргиши учун гюнагъ санала.

Къатынгишилени бетинден, къолларындан ва аякъларыны тешю яныдан къайры бары да озге ерлери - ав-

рат. Олагъа сыланып турагъан, эти гёрюнеген ачыкъ къумачдан тигилген опуракъны гиймеге ярамай.

Кеплерибиз шону бек яхшы билебиз. Шо гъакъ герти экенни Къуръандан да, сыйлы гъадислерден де тийишли ерлени гелтирип бола. Биз охучуну башгъа янгъа агъамиятын бакъдырма сюебиз. Эгер бусурманлар нечик гийинме герекини де биле туруп, айлана якъгъа къарап, не багъа берме бола? Бир де башгъа тюзюл, Дагъыстандагъы халкъны 90 проценти бусурманлар тюзюл йимик гёрюнежек.

Эргишилеге шо якъдан хыйлы тынч ва башына пес гиймесе де, шариат ёлгъа къыйышывлу гёрюнмеге бажарыла. Бары да эршилик, эдепсизлик, динибизни къанунларын бузуп тиштайпалардан геле. Оланы кеплерини тыш гёрюнюшю динибизге тюзюкъарадан къаршы чыгъа ва пасатлыкъны ёлу болуп токътай. Биз шариатгъа гёре тюзюл, светский пачалыкъда яшайбыз деген тавушлар чалынма да бола. Тюз, тек **Конституцияда яда озге бир законда буса да къатынгишилеге шариатгъа гёре хиджаб гиймеге гери урула деп язылгъан ер бармы?** Шотай гийинсе, закон бузагъан боламы? Бир ерде де ёкъ чу къатынгишилеге явлукъ байлап орамда юрюмеге яда ишде болмагъа ярамай деген зат.

Шо озюбюзню ич яшавубуз ва кимни буса да шогъар баш сукъма ихтияры ёкъ. Гъар ким озюню даражасына, озю ойлашагъан кююне гёре яшама да, гийинме де бола. Айлана якъдагъылагъа инсан динине гёре юрюсе, бир зарал да болмай чы. Пес гийген гъар эргишиге яда явлукъ байлап чыкыгъан гъар къатынгишиге "вагъгъабы" деп ат къоймагъа ва бары да балагъланы олагъа япамагъа нече де тынч.

Кеп керенлер бизин газетде де гъалиги тиштайпаланы гюрюнюшю ва опурагъыны (тюзюл айтса, ону ёкълугъуну) гъакъында язылгъан. Бир-бир жагъиллер шотай гийимлени ушата буса да, аслу гъалда халкъыбызгъа шо ят деп айтма ярай. Намаз да къылып, динин юрютмеге къарайгъан бир-бир тиштайпалар: "Бусурман динге гёре гийинмесек де, пасат юрюмейбиз чи", - деген ой булан, оззлени дурслугъун англатма къарай. Гертиден де олайлар, озгелер йимик, гъатдан озуп, гинниклерин, аркъалрын ачып юрюмей. Буса да, шо азлыкъ эте. Масала, бизин улланаларыбызны заманында билеклери ачылып гёрюнген тиштайпагъа: "Къара чы огъар, кимоно гийип чыкыгъан!" - деп, этилмейген айыплар

гёрсетген къалипге гелсек яхшы. О заман гъалиги йимик эришивлюклер болмажакъ. Бир керен ва даимликге гёрсетилген къатты "мода" не замангъа да къыйыша, тюрлю-тюрлю соравланы да алдын ала.

Бизге адам ичинден "таза" буса, нечик гийинген булан не башгъа, деген ялгъан ойлар

не де этмеге ярайгъанлыкъ болуп къалгъан. Низам, жаваплыкъ къайда къалгъан дагъы? Сюисем олай, сюисем булай этмеге, ким къоймай, деп оз озюбюзге не этме де ёл ачмай, булай юрюмеге, яшамагъа ярамай чы деген къалипге къылыгъыбызны гелтирмеге къарайгъаныбыз нагагъ да ёкъдур.

Явлукълагъа чырмалып къалгъанлар шоссагъат оър даражалы адамлар болуп къалар деген ой да тюз чыкъмас, тек тыш янын ёрукъгъа гелтирип болгъанлагъа напсын да жыймагъа энгил болмасмы дагъы?

Кеп сёз де яхшы тюзюлдюр, англама сюегенлеге бусурманланы тыш гёрюнюшю нечик болма гереки Аллагъутаала Озю буваргъанны эсин салса да, таманлыкъ этер. **Яратгъаныбыз биз нечик гийинме герегибизни ачыкъ этген.** Гъакъ муъминлер шогъар гёре юрюсек, къутулабыз. Къатынлагъа башдан аякъ къаркъарасын ятлардан яшырып юрюмеге гереки ругъанилер ойланып оззлерден чыгъармагъан, шо бизге Аллагъутааладан тувра гелген буйрукъ. Гюнагъ къазанма, жагъаннемни отуна ювукъ болма сюймей бусагъ, буваргъангъа гёре, эдепли кюйде, демек, шариат гёрсетеген йимик, гийинсек яхшы болур. Инаныгъыз, шо къыйын масъала тюзюл.

Азиз МИЧИГИШЕВ

Гюнагъ къазанма, жагъаннемни отуна ювукъ болма сюймей бусагъ, буваргъангъа гёре, эдепли кюйде, демек, шариат гёрсетеген йимик, гийинсек яхшы болур.

къалмай эди. Башындан явлукъ чу тайып ярайгъан зат тюзюл эди. Шо заманлар эрши гёрюнеген затлар гъали биревню де тамаша этмей. Бугюн эшитилеген айыплар къурсакълары ачылгъанлагъа, бары да сан-саны гёрюнеген, сыланып турагъан иштанлар гийип юрюйгенлеге тие. О - бугюн. Тангала шогъар да уйренип къалмажакъбыз деп ким айтма бола? Ондан да сонг, не болур? Барабара эдеплер оззлюгюнден яхшы янгъа айланар, пасат юрюшлер кемир деп, эсибизге геле буса, теренден янгылышабыз. Шо саялы, капотну узунлугъу не даражада болма герек, явлукъ нечик байланма тийишли, къолланы не ерине ерли ачма ярай деген соравлагъа байлавлу эришип турмай, Яратгъаныбыз алданокъ

гелме де бола. Чечинип юрюшлени (дагъы кюйде айтмасан) къылыкъ, жамиятны барлыкъы, желегеги булан бир аралыгъы, таъсири ёкъ, деп ойлашма ярай. Амма, тарих гёрсетеген кюйде, пасатлыкъгъа, тарыкъсыз юрюшлеге ёл къоягъан жамиятлар, улкелер узакъгъа бармай тозула, кетюрлюкге тарый. Къатты къылыкъ низамы булангъылар, тизив эдеплилер буса, терсине, чечекленген, оьсген, оьрлюкге етген.

Бизин желегеибиз де эдеп, къылыкъ къайдалар булан тувра байлавлу. Эдепге байлангъаныбызны биринчи шарты - тыш гёрюнюшюбюз. Башдан аякъгъа ерли дегенлей чечинип юрюйгенлеге ругъун къатты низамгъа гёре тутма бек къыйын болур, деп эсибизге геле. Эркинлик, деп

ГЪАДИС КЪУРЪАНЫ ОХУЙГАН, ОНУ БИЛМЕГЕ КЪАРАЙГАН ВА ОБЪЗГЕЛЕНИ ДЕ ШОГЪАР УЙРЕТЕГЕНЛЕР СИЗИН АРАГЪЫЗДА ЛАП ЯХШЫЛАРЫ

ЯХШЫ ХАСИЯТ

Хоншу аралыкълар

Ислам динде "хоншу" деген сёз умуми маънаны англата. Хоншу деп бусурманлагъа да ва бусурман туюллага да, дини барлагъа да ва имансызлагъа да, къурдашлагъа да ва душманлагъа да, къардашлагъа да ва ятлагъа да, ювукълагъа да ва йыракъдагъылагъа да айтыла. Хоншулар уьч гюпге пайлана деп айтмагъа ярай. Эгер хоншу бусурман адам буса, уьстевюне къардаш да дюр буса ва динин бек сакълап юрюйген муъмин де болуп къурдаш буса, шогъар этилеген абурсый ва янашыв, озокъда, эсгерилген хасиятлар ёкълугъа этилеген янашывдан эсе артыкъ болмагъа герек. (Ислам дин бары да хоншулагъа исси янашмакъны яны буса да.)

Алимлер айтагъан кюйде, сени хоншунг бусурман да болуп къардашынг буса, ол сагъа бакъгъан якъда уьч ихтияргъа ес - хоншулукъгъа, къардашлыкъгъа ва дин якъдан.

Эгер хоншунг бусурман буса, ону эки ихтияры бар - хоншулукъгъа да ва дин якъдан. Хоншунг бусурман туюл буса, ону бир ихтияры бар - хоншулукъгъа. Хоншулар деп янгыз ювукъ арада яшайгъанлар саналмай, шоланы арасына айлана якъдагъы кыркъ ожакъ гире. Кааб ибн Малик булай хабарлагъан: "Я Расуллагъ, мен гёчген авулда лап ювукъ хоншу магъа зарал этеген адам болуп чыкъды". О заман Аллагъны элчиси Абу Бакрны, Умарны ва Алини межитге йибериш: "Хоншулар деп кыркъ агълю саналагъаны гъакъ герти зат ва озюнден сакъланагъан хоншулар бар буса, шолай адам женнетге гирмес", - деп билдирмекни буюргъан".

Аллагъу таала Къуръан китабында хоншулагъа яхшы янашмагъа буюргъан. Ол булай деген (маънасы): **"Сиз**

Аллагъгъа сужда кылыгъыз, Огъар биревню де, бир затны тенг этмегиз ва атаанагъызгъа, етимлеге ва хоншулагъа рагъмулу болугъуз..." ("ан-Ниса", 36).

Гертиден де, хоншугъа исси янашыв - бусурманни иманы къатты экенни гёрсете. Шо гъакъда Пайхаммарны **гъадисинде** де айтыла. Абу Шуррайх аль-Адавай булай тапшура: "Мени къулакъларым эшитген, мени гёзлерим гёрген Пайхаммар **гъа: "Аллагъгъа ва Ахырат гюнге инанагъан адам хоншусун абурласын", - дегенни".**

Аллагъны буйругъун кюте туруп, Жабрайыл малайик Пайхаммаргъа **гъа: "Кёп керенлер хоншуну абурламакъны насигъат этген. Шо гъакъда гъадисде де айтыла. Ибн Умар Пайхаммарны **гъа: "Сёзлерин гелтире: "Жабрайыл шонча да кёп керен магъа хоншугъа яхшы янашмакъны насигъат эте тургъан, гъатта, ол магъа хоншуну варис этер деп де кьоркъмагъа башладым".****

Хоншуну абурламакъ деген англавгъа огъар бола туруп тюрлю-тюрлю яхшылыкълар

этив, саламлашыв, савгъатлар берив, тарыкъда кёмек ялгъап болмакъ ва бир зарал да гелтирмемек гире. Ибн Хаджар булай деген: "Яхшы ва яман хоншугъа янашыв, озокъда, бир йимик болмас, тек биз оланы барысына да яхшылыкъ ёрамагъа, олар тюз ёлгъа туюнсюн деп алгъышлар тилемеге герекбиз".

Бир-бир гъадислерде Пайхаммар **гъа: "Хоншуларны аралыкълары нечик болмагъа герекни гъакъында толу англагъа бере. Муаз ибн Жабаль Пайхаммаргъа (алайгъи салам): "Хоншуну башгъа хоншугъа не борчу бар?" - деп сорагъанда, ол: "Эгер ол борчгъа бир зат тилесе, берсен, кёмекге чакъырса, жавапланасан, аврус, гёрмеге барасан, пакъыр болса - болушлукъ гёрсетесен, сююнчю болса, къутлайсан, къайгъы къопса, къайгъырашасан, оьлсе, ахыр ёлуна саласан, ондан ихтияр алмай туруп, огъар гъава этишмейгенлик болмасын учун, озюнгю уьюнгю онукинден бийик этмейсен, огъар да тийдирмей бусанг, къазанынгны ийисин чыгъармайсан, огъар да тийдирмей бусанг, уьюнге алып барагъанда емишлерингни гёрсетмейсен, авлетлерингни де уьюнгден тышда ашама кьоймайсан", - деген.**

Бир гезик Муджагъид дейген табиин (Пайхаммарны **гъа: "Заманында яшагъан адамлагъа айтылагъан ат) Ибн Умар мал сойгъан вакътиде ону кырыинда болгъан. Умар уланы малны этин туврайгъан вакътиде огъар бир нече керен: "Битгенде ягъуди хоншубузгъа пай чыгъарарсан", - дей. Уланы атасына: "Эшитдим, атам, нетсен он-**

чагъы керен такрарлап?" - дей. Шогъар Умар булай дей: "Огълум мени! Пайхаммар **гъа: "Бизге кёп керенлер хоншулукъну атив юрютюгюз деп васият эте тургъан, шо саялы мен, гъатта, хоншуларымны озюмню варислерим йимик гёрер гъалгъа туюмеге аз къаламан".**

Хоншусу ач болуп озю токъ буса, шолайланы Пайхаммар **гъа: "Герти бусурманлагъа санамай болгъан. Ибн Зубайыр Пайхаммардан **гъа: "Эшитгенни тапшура: "Озью токъ болуп, хоншусу ачлыкъда тура буса, шолай адам иманлылардан туюл". Аллагъны элчиси Абу Зарргъа булай деп буюргъан болгъан: "О, Абу Зарр, эт биширегенде, кёп сув къошуп хоншунга пай чыгъар".****

къардашлардан эсе бир-биревлеге акъча артыкъ болгъан заманлар да гележек. Расуллагъ **гъа: "Булай айтгъанны озюм эшитгенмен: "Нече хоншу илинежек бир-бирине: "Я Аллагъ, пеленче мени алдымда эшиклерин ябып, озюню яхшылыкъларындан мени къуру этген", - деп. Лап яхшы хоншу деп озюню хоншуларына яхшылыкъ этеген хоншу санала. Гъадисде о гъакъда булай айтыла: "Лап яхшы къурдаш деп къурдашына яхшылыкъ этегени санала ва лап яхшы хоншу деп хоншусуна яхшылыкъ этегени санала".**

Хоншусуна зарал этив гюнагъ ишге санала ва иманын осал эте деп гъисаплана. Пайхаммар **гъа: "Булай деген: "Аллагъ булан ант этемен, инанмажакъ. Аллагъ булан ант эте-**

Пайхаммар **гъа: "Хоншулардан яшынмакъны къатты кюйде гери ура. Ибн Умар булай деген: "Бир-бирибизни акъчасына ихтиярлы болгъан заманларда яшайбыз, амма дин**

мен, инанмажакъ. Аллагъ булан ант этемен инанмажакъ". Огъар: "Ким, я Расуллагъ?" - деп сорагъан. Ол: "Хоншулары озлеге зарал этип болажакъ адамдан", - деген.

СУПУ ХАБАРЛАР

Тебризли бир бай сатывчу масъалаларын чечип болар гъакъылыны излеп, Коньягъа гелген болгъан. Моллаланы, къадилени ва озге ругъанилени янында болгъан сонг, ол Румини гъакъында эшитип, ону янына бармагъа токъташа.

Озью булан 50 алтын акъча да алып, сатывчу ону айтылгъан гъакъылтёбеге бермеге сюе. Жалалетдинни уьюне гирип ва ону гёрюп, бу адам гъайран бола.

- 50 алтыныгъа къабул этил-

Сатывчу ва шайых

ди, амма сен 200 алтынны тас этгенсен ва шо сени мунда гелтирген. Аллагъ сени такъсырлагъан, тек Ол сагъа бир зат гёрсете. Энни ишлеринг алгъа баражакъ.

Румини сёзлери сатывчуну гъайранлыкъгъа къалдыра. Руми сёзюн узата:

- Йыракъ гюнбатышдагъы бир уьлкеде ерде ятып турагъан бир хачперес дервишге сен туюкюргенинг саялы се-

ни бары да кыыйнылыкъларынг. Тап ону, озюнгден гечмекни тиле ондан ва бизин саламыбызны бер.

Бу ерде сатывчу бирден-бир гъайран бола ва озюню жаны Румини алдында ачыкъ китап йимик экенни англай.

- Къара,-дей Жалалетдин, - гъали биз сагъа ону гёрсетежекбиз.

Шо сёзлени де айтыв, уста уьйню тамына тие ва сатывчу

Европадагъы бир майданда ятып турагъан сыйлы адамны гёре. Бек тамаша болгъан сатывчу тезокъда Европагъа сапаргъа чыгъа ва ерде ятып турагъан шо хачперес дервиш-

ни таба. Ол ювукъ болгъанда франк дервиш огъар:

- Бизин устабыз Жалал мени булан байлавлукъ тутгъан эди,-дей.

Сатывчу дервиш гёрсетген якъгъа къарап, суратда йимик Жалалетдинни гёре. Ол булай шиъру охуй:

- Рубин учун да, таш учун да - бары зат учун Ол яратгъан тебеге ер бар.

Уьюне къайтгъанда сатывчу франк дервишни саламын Жалалгъа тапшура ва коньялы дервишлени жамиятына къошула.

ИЛМУ АХТАРЫВ ЁЛГА ТЮШГЕНГЕ АЛЛАГЪ ЖЕННЕТГЕ ЭЛТЕГЕН ЁЛНУ ЕНГИЛ ЭТЕР

ГЪАДИС

ИСЛАМ

Рамазан айдан къайры башгъа не заманларда ораза тутмагъа бола?

- Рамазан айдагъа борч (парз) оразадан къайры суннет оразалар да бола. Оланы Ражап, Шагъбан, Мугъаррам айларда, Шавваль айны 6 гюннде (Рамазан айдан сонг гелеген ай), Зулхиджаны биринчи 10 гюннде, гъар итнгиюн ва хамисгюн, гъар айны 13-15 -нчи ва 28-30-нчу гюнлеринде тутмагъа бола.

Мени къызардашым яш табагъанда гечинди ва ону уьч авлети анасыз къалды. Ата-анам, Ислам динге гёре, мен мисгин къызардашымны эрине эрге чыкъсам яхшы болур, деп айта. Амма, мени эсиме гелеген кюйде, олар мен Аллагъдан къоркъагъанны биллип, оьзлер айтгъанны этдирмеге къарай.

- Гертиден де, булай гезиклер ислам динге белгили. Олар булан Пайхаммар да рази болгъан. Масала, Пайхаммарыбыз Усман ибн Афан асгъабадагъы бир къызы гечингенде огъар башгъа къызын эрге берген болгъан. Шо саялы Усмангъа эки нюрню еси деп ат къойгъанлар. Аявлу дин къызардашыбыз, сени мисалынга гелсек, бизин эсибизге гелеген кюйде, ят къатындан эсе, етим яшлагъа анасыны къызардашы къайсы якъдан яхшы ва исси янашар. Оьзюнгю гислерингни гъакъында янгъдан ойлашып къара ва юрегинг айтагъанга да, атанг-атанг айтагъанга да тынгла. Ислам дин уйретеген кюйде, ата-ана къызларын эрге берегенде олагъа къулакъасып, гюч этмесе яхшы деп уйрете.

Биревлер айтагъан кюйде, мавлет, дуалар охумакъ учун чакъырылгъан адамланы охугъаны саялы гъакъ алмагъа ихияры ёкъ. Олай буса, шолагъа не берсе яхшы (ашлар, савгъатлар)?

- Эгер уьюгюзге Къуръан, дуа ва ш. б. охумакъ учун адамлар чакъыра бусагъыз, олар сизден нени буса да тилемеге ихтиярлы. Шолай гезиклерде сиз олагъа гъакъ тилемеге герексиз яда сизин

учун тэлеп болар адамны тапмагъа герексиз. Олагъа сёлешгенизге гёре, акъча, продукталар берме боласыз. Амма охума гелгенлер сизден бир зат да алмай, Аллагъ учун охуп гетсе дагъы да яхшы болур.

Къатынгишиге эргишини опурагъы гери урулгъаны эшитген эдим.**Къысгъа прическалар этме де ярамаймы?**

- Ислам динге гёре, опуракъ йимик, эргишиге ошардай бары да оьзге затлар да къатынгишиге гъарам.

Эгер къатын гиччиден берли илму охуп, терен билимли, эринден де бек биле буса, ону булан бирче намаз къылагъанда имам болуп боламы?

- Ёкъ, болмай. Эргишилер намаз къылагъанда къатынгиши имам болуп болмай. Эргишилер янгыз эргиши имамны артында намаз къылма герек. Къатынгишилер буса эргишини ва къатынгишини артында намаз къылып бола.

Мени къатыным хоншуланы яшын ичирмеге рази болгъан. Хоншуларыбыз бай адамлар ва къатыным ичирегени салы, огъар гъакъ тилемеге сюе. Къатыныма шолардан акъча алмагъа яраймы, шо гъарам тьюглюмю?

- Къатынгиши ичиреген яшны атасындан да гъакъ талап этмеге бола, шо яшны атасы ону эри болса да. Сен

айтагъан гезикде де къатынын хоншуларыгъы берегенни алмагъа толу ихтиярлы. Шо гъарам тьюгюл.

Ислам охув ожакъларда охуйгъанлагъа секет тилемеге яраймы?

- Ислам охув ожакъларда охуйгъан муталимлени къазанчы ёкъ буса ва олар янгыз охув булан машгъул буса, олагъа секет тилемеге ярай.

Хачперес къурдашым къатын алагъанда, ону булан бирге магъа килисада болмагъа тьюшдю. Шо гюнагъ ишге саналамы?

- Башгъа динге гёре ибадат этилмей буса ва шариатны къанунларын бузмай буса, башгъа динлени килисаларында, храмларында болмагъа гюнагъ тьюгюл.

Ата-анам магъа намаз къылмагъа ва шариатгъа гёре хиджаб гиймеге къоймай. Мен не этмеге герекмен, ата-анагъа тынгламакъ - борч экени биле туруп?

- Ислам дин буюргъанны гери урмагъа биревню де ихтияры ёкъ. Шо суйсе ата-ана, ким суйсе болса да. Сен атананга йымышакъ этип англатмагъа герексен, ибадат суйсе этип, суймесе къоягъан зат тьюгюл, ону - Яратгъаныбыз бизге борч этип салгъан. Бир затны да даим эсде сакълама герек: Яратгъаныбыз буваргъанны къоюп, адам айтгъанны этмеге ярамас.

Чачланы сатмагъа яраймы?

- Чачланы сатмагъа ярамай, айрокъда къатынгишилеге, шо гъарам санала.

Мен экинчи гезик гъажгъа бармагъа онгарылгъанман. Оьзюм учун экинчи суннет гъаж къылсам яхшымы, оьлген атам учун гъаж къылсам яхшымы?

- Озокъда, оьлген атанг учун гъаж къылсанг яхшы. Атангны жанын да суюндюрерсен, ол саялы парз гъаж къылып, оьзюнге де артыкъ зувап къазанырсан.

Оьлюню ахыры атив болгъанны белгилери нечикдир?

- Оьлюню ахыры атив болгъанны аламатлары кеп бар. Бусурман адам шоланы бирисине гёре гечинсе, шо ону учун атив белги болажакъ. Муна шо белгилер:

1. Оьлгенче алдын шагъадатны айтмакъ - Ашгъаду алля илягъа иллагъ ва ашгъаду анна Мугъаммадан расулюл-

лагъ.

2. Жумагюнге чыгъагъан гече яда жумагюн гюндюз гечинмек.

3. Мангалайна тер чыгып гечинмек.

4. Дав майданда жан бермек.

5. Аллагъны ёлунда сапаргъа чыкыгъан ерде жан бермек. Мунда Аллагъны ёлунда оьлтюрюлгенлер де, оьлгенлер де, шолайлыкъда таун аврувдан (чума), асцит аврувдан, сарисив аврувдан (водянка), ичи юрюв аврувдан ва оьзгелерден оьлгенлер гире.

6. Батылып оьлмек де, ялында ялламакъ да.

7. Яш тапгъан сонг къыйналып оьлмек.

8. Плеврит аврувдан оьлмек.

9. Кёкюрек аврувдан оьлмек.

10. Динни якълавда, оьзюм якълавда яда малын якълавда оьлмек.

11. Аллагъ учун дазу сакълавда оьлмек.

12. Динли ишлер учун оьлюп гетмек.

РУЗНАМА

ОКТАБРЬ (ШАВВАЛЬ)

Гюн.тер	субгъ		тугър	гъаср	къыгър	гъингъ
	эргенги					
	ташг къата	гюн чыгъз	тюш намаз	экинчи намаз	маркача намаз	васы намаз
1	5.07	6.42	13.00	15.56	18.36	20.00
2	5.08	6.43	13.00	15.54	18.34	19.58
4	5.11	6.45	13.00	15.51	18.30	19.54
6	5.13	6.48	13.00	15.49	18.26	19.51
8	5.16	6.50	13.00	15.47	18.23	19.47
10	5.18	6.52	13.00	15.44	18.19	19.43
12	5.20	6.55	13.00	15.41	18.15	19.40
14	5.22	6.58	13.00	15.39	18.13	19.38
16	5.25	7.00	13.00	15.37	18.09	19.35
18	5.27	7.02	13.00	15.34	18.06	19.31
20	5.29	7.05	13.00	15.32	18.03	19.28
22	5.31	7.07	13.00	15.30	18.00	19.25
24	5.33	7.10	13.00	15.28	17.57	19.22
26	5.35	7.13	13.00	15.26	17.55	19.20
28	5.37	7.15	13.00	15.24	17.52	19.18
30	4.39	6.17	12.00	14.22	16.50	18.16

Учредитель

Благотворительный фонд "Путь". Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакцияны Совети

Агъмад-гъажи АБДУЛАЕВ
Мугъаммадгъанафи ГЪАМЗАТОВ

Редактору

Азиз МИЧИГИШЕВ

Набор

Гульнара АБДУЛАЕВА

Верстка и дизайн

Агъмад МАГОМЕДОВ

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону) – свидетельство о регистрации ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.

Индекс 51325

При перепечатке ссылка обязательна Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-салам»

Отпечатана в ООО «Лотос» ул. Пушкина, д.6
Заказ № _____

Сдано в печать 03.10.2007
Тираж 3000 экз.

Адрес редакции:

367015 РД, г. Махачкала, ул. М. Ярагского, 128

Телефон: (8722) 61-00-64

E-mail: info@assalam.ru

web: www.assalam.ru